

**ҰШҚЫР ОЙ,
ҰТЫМДЫ УӘЖ
АЙТЫЛМАҒАН
ДЕТЕКТИВТІҢ
ҚҰНЫ ТӨМЕН**

2-бет

**БАНДЫНЫ
ҚҰҒАН
ХАМИТ**

8-бет

ЗАН

ZANMEDIA.KZ

✉ zangazet@mail.ru

№67 (3598) 8 қыркүйек 2023

газеті

Қоғамдық-саяси, құқықтық газет

**«БОЛАШАҚҚА
СЕНІМ АДАЛ
ҚОҒАМҒА
ЖОЛ АШАДЫ»**

– Марат Рақымбердіұлы, Президент біраз жылдардан бері өңірлерді дамыту, аймақтардың әлеуетін арттыру мәселесін көтеріп жүр. Кешегі «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты жолдауы да елдің еңсесін көтеру, мемлекет қуатын арттыру мәселелерін алға шығарды. Панфилов ауданы Ұлы Жібек Жолы бойындағы атқарылып жатқан бүкіл шаруашылықтың, экономикалық ауқымды істердің құрметіне іспетті. Мемлекет басшысының жолдауындағы мәселелердің аудан халқының бүгінгі ахуалы мен тыныс-тіршілігімен тікелей сабақтастығын қалай таратар едіңіз?

– Сұрағыңыз өте орынды, ел басшысы әр тапсырмасында экономиканы дамыту, әлеуметтік жағдайды көтеру арқылы халықтың әл-ауқатын жақсарту, балаларға қамқорлық жасау, тұрғындардың денсаулығын нығайту туралы тапсырмаларын міндеттейді.

Соңғы жылдары шағын және орта бизнестің дамуына баса назар аударылып, жеке кәсіп ашатын азаматтарға қолдау көрсетудің нәтижесінде бұл сала тұрақты түрде дамыды. Біздің ауданда қазіргі уақытқа өз істерін ашып, жұмыс істеп жатқан шағын және орта бизнес субъектілерінің саны 12 мыңнан асып, олар 18,5 мың адамды жұмыспен қамтып отыр.

Аудан аумағында «Қорғас-Шығыс қақпасы» Арнайы экономикалық аймақ және «Қорғас» шекара маңы халықаралық ынтымақтастық орталығы орналасқанын білесіз. Осы екі аймақта инвесторлар тіркеліп, өндіріс орындарын, логистикалық қызмет көрсету және сауда саласы нысандарын ашумен айналысып жатыр. Биылғы жылы жалпы сомасы 6,8 млрд теңгені құрайтын 9 жоба жүзеге асырылып, 137 жұмыс орны ашылады. Осындай жобаларды жүзеге асыру аудан экономикасының дамуына зор үлесін қосады және аудан халқының әл-ауқатын жақсартуға септігін тигізеді. Өздеріңіз білетіндей, көктем айында Мемлекет басшысының Қытай елімен жасаған сапары аясында үлкен келісімдерге қол жеткізілді. Осы келісім аясында біздің ауданда Қытай елінің инвестор, делегацияларымен бірқатар кездесулер өткіздік. Нәтижесінде ауданға инвестиция тарту, ауылшаруашылық саласын жандандыру, өңірге зауыт салу сынды бірқатар жобалар пысықталып, өзара меморандумға қол қойдық.

(Соңы 3-бетте)

(Соңы 5-бетте)

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ОТСТАВКАДАҒЫ СУДЬЯЛАР ҚҰРМЕТ ПЕН МӘРТЕБЕГЕ ЛАЙЫҚ

Сот билігі – заманауи мемлекет моделіндегі бір-бірінен тәуелсіз, бірін-бірі тепе-теңдікте ұстайтын «үш алыптың» бірі. Сәйкесінше, бұл сала өзін биліктің тәуелсіз тармағы ретінде көрсеткен. Осы сот тәуелсіздігі құқықтық мемлекеттің тиімді жұмыс істеуінің негізгі кепілі болып табылады.

Жалпы, судьяларға адам құқықтарын қорғау және сот төрелігін жүзеге асыру ісінде үлкен ауырталдық жүктелген. Қазыларға істі заңды түрде дұрыс бағалау және түпкілікті шешім қабылдау оңайға түспейді. Бұл ретте судьялардың тәуелсіздігі заңдылықтың белгісі, азаматтардың құқығы мен бостандығын қорғаудың негізгі десек қателеспейміз. Халықаралық қағидалардың өзі мемлекеттік және өзге де құрылымдарды сот билігінің тәуелсіздігіне бас иіп, құрметтеуге міндеттейді.

ТӨРЕЛІК

ЮВЕНАЛДЫ СОТТАРДЫҢ ҚҰЗЫРЕТІ КЕҢЕЙДІ

Мамандандырылған соттардың тәжірибеге енгізілгеніне де жиырма жыл өтті. 2001 жылы мамандандырылған экономикалық соттарды құрумен басталған бұл жаңашылдық, артынша мамандандырылған әкімшілік, қылмыстық, ювеналдық, тергеу соттарының жұмысын жолға қоюмен жалғасқан еді. Мамандандырылған соттарды құрған кезде де түрлі сын, күдік айтылған. Алайда, осы жиырма жылдық нәтижелі жұмыс – мамандандырылған соттарды құрудың дұрыстығын, тиімділігін толық дәлелдеп берді. Осы игілікті жұмыстың жалғасы ретінде отбасылық соттарды құру идеясының ортаға тасталғанына да біраз болған. Соған орай, Жоғарғы Сотта «Отбасылық сот» пилоттық жобасы қолға алынып, бірқатар соттарда сынақ ретінде жүзеге асқаны да есімізде. Енді, міне, отбасылық сот шеңберінде шешілуі тиіс даулар кәмілетке толмағандар істері жөніндегі мамандандырылған соттардың соттылығына берілмек.

Бұл жаңашылдықтың заңдық тәртібі Азаматтық процестік кодекстің 27-бабы, 3-бөлімінде дәйектелген. Осы құжатты басшылыққа ала отырып, енді Кәмілетке тол-

мағандардың ісі жөніндегі мамандандырылған ауданаралық соттар кәмілетке толмаған ортақ балалары бар ерлі-зайыптылар арасындағы некені бұзу құзыретіне ие болды.

Бұған дейін араларында ортақ баласы, ортақ мүлікке байланысты дауы жоқ ерлі-зайыптылардың некесін Азаматтық хал актілерін тіркеу бөлімінде бұзуға мүмкіндік бар еді. Кейіннен тіпті, ортақ баласы мен мүлкі жоқ жұптар арасында Халыққа қызмет көрсету орталығына жолдап, некені еш қиындықсыз бұзуға қолжеткізді. Ал ортақ мүлкі мен ортақ баласы барлардың арызы аудандық соттарда, азаматтық істерді қарайтын соттарда қаралатын. АПК-ге енгізілген өзгеріске орай, кәмілетке толмаған баласы бар жұптардың ажырасу бойынша берген арызы енді мамандандырылған ауданаралық кәмілетке толмағандар ісі жөніндегі соттарда қаралады. Кәмілетке толмаған баласы бар жұптардың ортақ мүлікке қатысты даулары да енді ювеналдық соттардың соттылығына жатады.

Бұдан бөлек, баланың тұрғылықты жерін айқындау, ата-анасының, жақын туыстарының

олардан бөлек тұратын баламен қарым-қатынас жасау тәртібін айқындау; заңның негізінсіз басқа адамдардың қолындағы баланы алып қою; ата-ана құқықтарынан айыру (оларды шектеу) және оларды қалпына келтіру (шектеулерді жою) туралы арыздар да ювеналдық соттарда қаралады. Сондай-ақ, бала асырап алу және оның күшін жою; бала асырап алуды жарамсыз деп тану істері де ювеналдық сот судьяларының қарауына ұсынылады. Бұған қоса, кәмілетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарына немесе ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарына жіберу; кәмілетке толмағандарға қатысты қорғаншылық пен қамқоршылықтан (патронаттан) туындайтын даулар; әкесін анықтау және алимент өндіру; он төрттен он сегіз жасқа дейінгі кәмілетке толмаған адамның өз кірісіне өз бетінше иелік ету құқықтарын шектеу немесе олардан айыру туралы арыздар бойынша; кәмілетке толмаған адамды әрекетке толық қабілетті деп жариялау (эмансипация); алименттердің мөлшерін өзгерту, кәмілетке толмаған балаларды күтіп-бағуға алимент төлеуден, алименттер бойынша берешекті төлеуден босату; кәмілетке толмағандардың еңбек, мұрагерлік, тұрғын үй құқықтарын қорғау істері де ювеналдық соттардың құзырында.

(Соңы 2-бетте)

